

Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika

Seisuga 31.12.2014

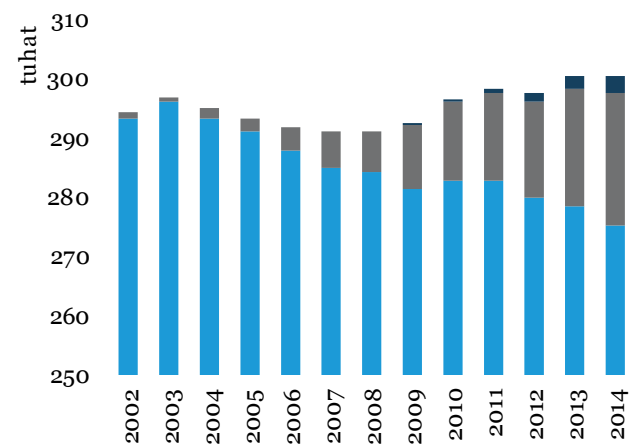
1. RIIKLIK VANADUSPENSION JA KOHUSTUSLIK KOGUMISPENSION

1.1. Väljamaksed

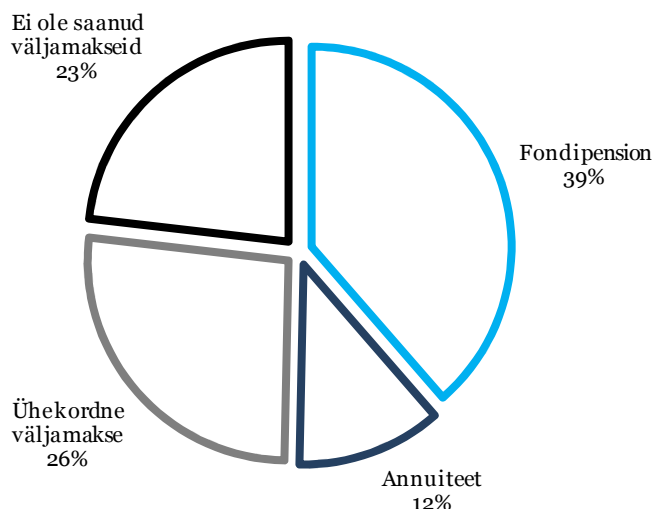
- ◇ 2014. aasta lõpus oli 300 151 vanaduspensionäri, kellest ennetähtaegselt pensionile läinuid oli 24 231. Vanaduspensionäride arv aastaga küll vähenes, kuid jäi siiski kõrgele tasemele võrreldes viimase paarikümne aastaga. Vaid aastatel 1992-1995 on vanaduspensionäride arv varem ületanud 300 tuhande inimese piiri.
- ◇ Õigus II samba pensionile oli aasta lõpus 25 154 inimesel, kellest väljamaksete avalduse oli esitanud 19 324 inimest. Väljamakseid saavate isikute arv suhtena väljamaksetele õigust omavatesse isikutesse kasvas aasta jooksul 2 protsendipunkti võrra 77%-ni.
- ◇ II sambast väljamakseid saavatest isikutest 50% (9 433 inimest) on saanud fondipensioni¹ makseid, 35% (6 664 inimest) on saanud ühekordse väljamakse pensionifondist ja 15% (2 945 inimest) kindlustuseltsidest pensionilepingute² makseid. Aastaga on suurenenud annuiteeti saavate isikute osakaal 2 protsendipunkti võrra.
- ◇ 69% pensionilepingule õigust omavatest isikutest on teinud ka vastava avalduse (kasv aastaga 10 protsendipunkti), ühekordsetel väljamaksetel on see suhe 87% (kasv 1 protsendipunkt) ja fondipensionil 74% (kasv 1 protsendipunkt).

Joonis 1. Vanaduspensionäride arv, sh II sambaga liitunud vanaduspensionärid

Joonis 2. II sambaga liitunud vanaduspensionäride jaotus väljamakse liigi järgi

■ II sambaga liitunud vanaduspensionärid ■ sh annuiteedi saajad

- ◇ Keskmine I ja II samba³ vanaduspension kokku oli 2014. aasta lõpus 348 eurot. I samba pensioniindeks oli 2014. aastal 1,058, samas keskmine vanaduspension kasvas ainult 4,3%. Keskmise vanaduspensioni väiksem kasv on põhjustatud baasosa ja aastahinde erinevast indekseerimisest, kuid ka uute vanaduspensionäride väiksematest pensioniõigustest. Keskmine staaž vanaduspensionäridel oli 43,8 aastat, samas kui uutel pensionäridel oli see 39,6 aastat. II samba mõju keskmisele vanaduspensionile oli marginaalne (ca 50 senti), kuna pensionileping on vaid 1%-l vanaduspensionäridest.
- ◇ Mediaankeskmine I samba vanaduspension oli 14 senti suurem aritmeetilisest keskmisest (varem oli mediaankeskmine 3-4 eurot väiksem). Keskmine I samba netopension oli 3 eurot väiksem keskmisest brutopensionist. Erinevus aastaga oluliselt ei suurenenud tänu pensionide täiendava tulumaksuvaba määra tõstmisele 192 eurolt 210 euroni.

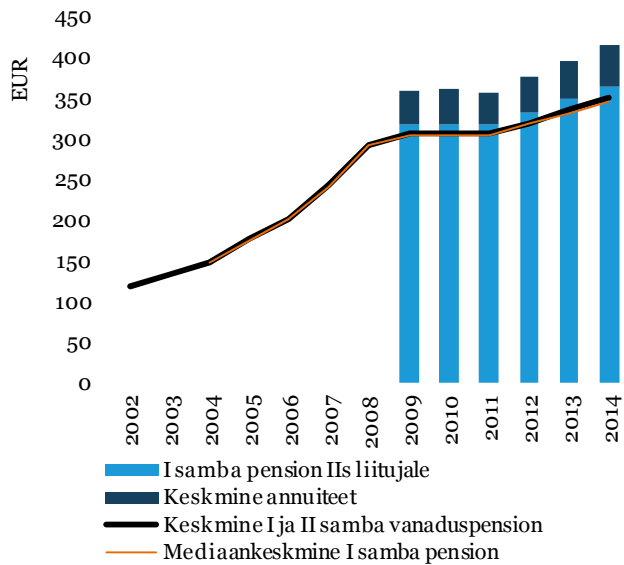
¹ Perioodilised väljamaksed pensionifondist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/?id=2814>

² Eluaegsed väljamaksed kindlustuseltsist, vt täpsemalt <http://www.pensionikeskus.ee/?id=2816>

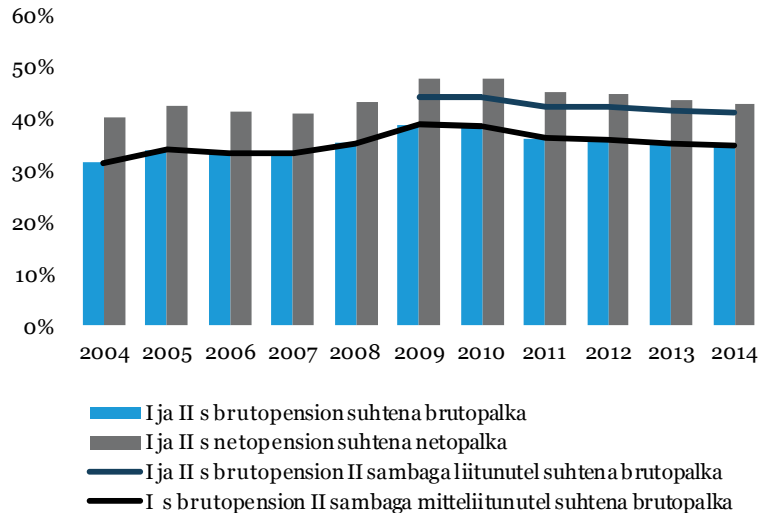
³ II sambas arvestatakse ainult eluaegseid kindlustuslepinguid.

- ◇ I samba vanaduspensionäridel, kes ei ole liitunud II sambaga, oli keskmine pension 347,5 eurot. II sambast pensionilepingu väljamakse saajate keskmine pension koos I samba pensioniga oli üle 412 euro.
- ◇ Keskmine I ja II samba brutopensioni suhe Eesti keskmise brutopalka oli 2014. aasta lõpus 34,6%, samade näitajate netosuhe oli 42,7%. Asendusmäär⁴ on pärast 2009. aastat, mil palgad langesid, kuid pensionid tõusid, langustendentsis ja lähenevad jälle majanduskriisi eelsele tasemele (40-42%).
- ◇ II sambast annuiteeti saavate isikute brutopensioni suhe Eesti keskmise brutopalka on umbes kuus protsendipunkti kõrgem võrreldes II sambaga mitteliitunudutega.

Joonis 3. Keskmine vanaduspension ja II samba annuiteet

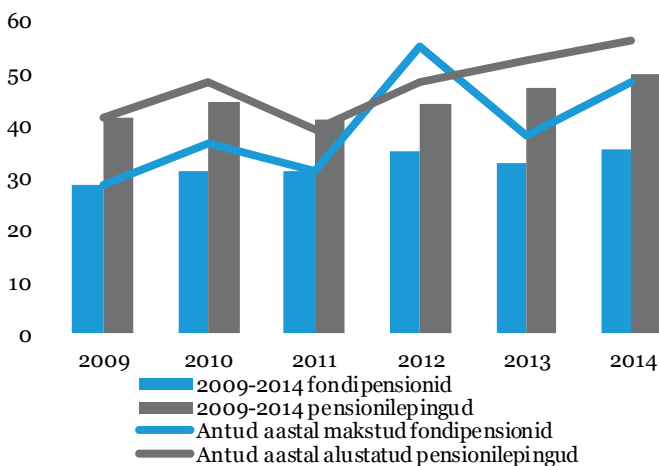

Joonis 4. II Keskmise pensioni ja Eesti keskmise palga suhted

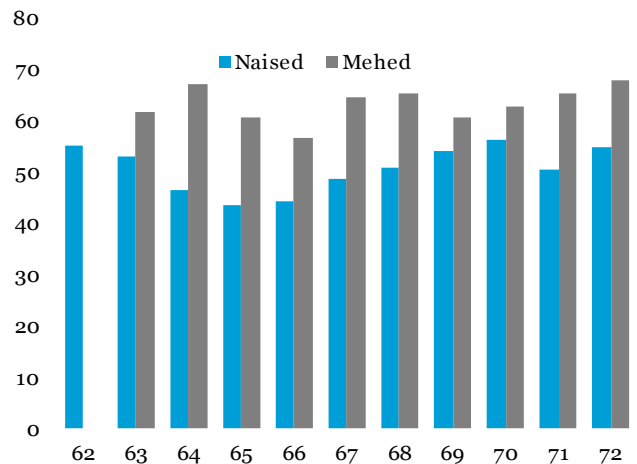

- ◇ Keskmine II samba pensionilepingu alusel makstava pensioni suurus oli 2014. aasta lõpus 49,7 eurot kuus (2013. aastal 47 eurot), keskmine fondipension 48 eurot kuus ja keskmine ühekordne väljamakse 1040 eurot. Samas 2014. aastal pensionilepingu sõlminute ehk uute pensionäride keskmine väljamakse oli 56 eurot kuus.
- ◇ Üle 93% pensionilepingutest olid garantiiperioodiga, keskmine garantiiperioodi pikkus oli 14,4 aastat.
- ◇ Meeste keskmine pensionilepingu väljamakse kuus oli 27% suurem kui naistel, sealjuures annuiteedi saajate hulgas oli mehi 55% ja naisi 45%. Võrdluseks vanaduspensionäride hulgas oli naiste keskmine pension 0,4% võrra kõrgem meeste keskmisest pensionist ning meeste ja naiste suhe vastavalt 35% ja 65%.

Joonis 5. Keskmine II samba fondipensioni ja pensionilepingu väljamakse uutel ja kõikidel pensionäridel

Joonis 6. II pensionilepingu väljamaksete jaotus soo ja vanuse lõikes

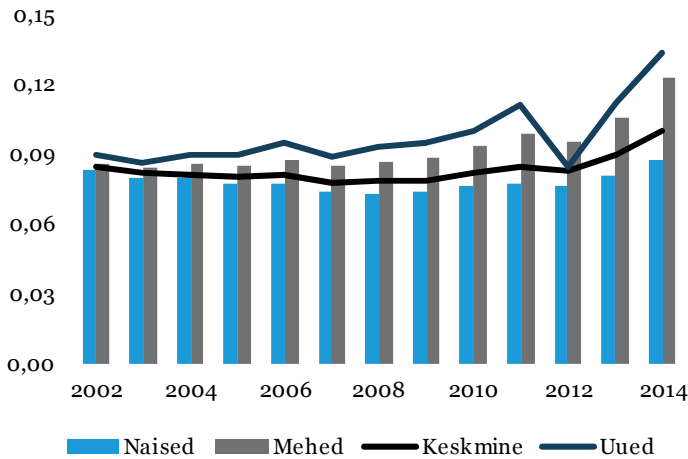
- ◇ I samba vanaduspensionide Gini koefitsient⁵ on viimastel aastatel kerges tõusutrendis. 2014. aastal oli see 0,1, mis on keskmiselt 3,5 korda väiksem 18-64. aastaste isikute sissetulekute Gini koefitsiendist. Vanaduspensionide ebavõrdsuse kasv tuleneb eelkõige uute pensionäride pensionide suuremast varieerumisest (Gini koefitsient oli 0,133), kuna nende pensionit mõjutab järjest rohkem kindlustusosak.
- ◇ II samba pensionilepingute Gini koefitsiendid oli 2014 aastal 0,29 lähedal ehk on natuke väiksemad töötajate koefitsientidest. II samba puhul tuleb sissetulekute ebavõrdsusse suhtuda esialgu reservatsiooniga, kuna kogumisperiodid on erinevad ja sissetulekute jaotusest on alumine osa ära lõigatud (ühekordsed väljamaksed ja fondipensionid).

⁴ Keskmise pensioni ja keskmise palga suhe.

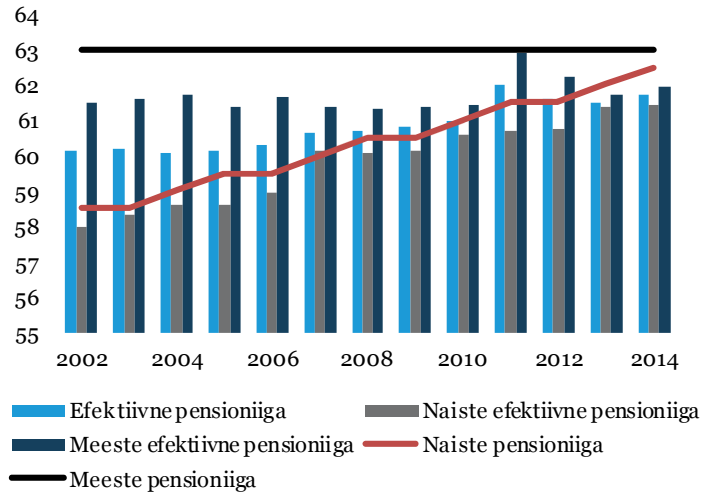
⁵ Näitab sissetulekute ebavõrdsust - mida väiksem, seda väiksem ebavõrdsus.

- ◇ I samba uute pensionäride keskmine efektiivne⁶ vanaduspensioniga oli 2014. aastal 61,7 aastat (meestel 62 ja naistel 61,5 aastat). Naiste efektiivne pensioniga on kasvanud samas rütmis ametliku pensionieaga, olles viimasest 0,5-1 aasta võrra madalamal.

Joonis 7. I samba vanaduspensionide Gini koefitsiendid

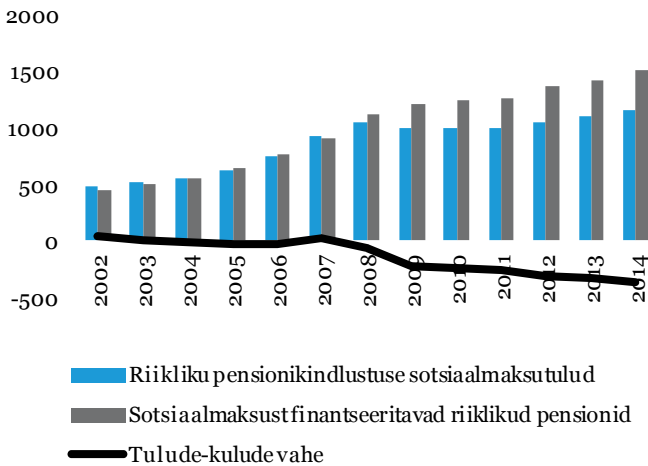

Joonis 8. I samba uute vanaduspensionäride efektiivsed pensioniead

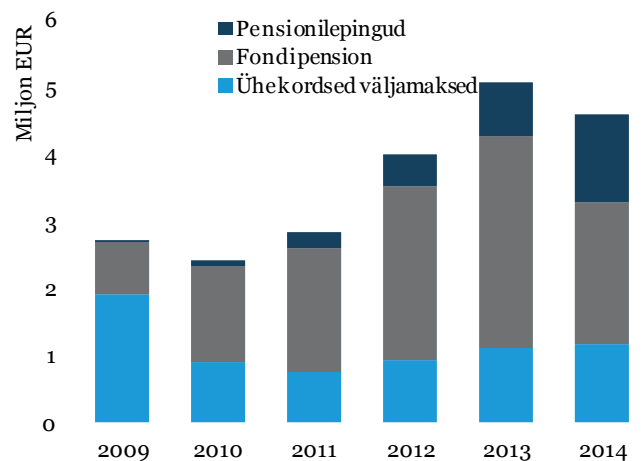

- ◇ Riikliku pensionikindlustuse tulude ja kulude vahe oli 2014. aastal -355 miljonit eurot ehk tulud olid umbes veerandi võrra väiksemad kuludest. Defitsiit tekkis peamiselt sotsiaalmaksu tulude olulisest vähenemisest alates 2009. aastast, samal ajal kui kulud suurenesid tulenevalt positiivsest pensioniindeksist 2009. aastal, negatiivse indeksi mittelubamisest aastatel 2010 ja 2011 ning pensionäride arvu kasvust. Defitsiit suurenes 2014 aastal 36. miljoni euro võrra peamiselt II samba suurenenud maksete tõttu.
- ◇ II sambast on pensionäridele välja makstud kuue aastaga 22,7 miljonit eurot, sellest 4,6 miljonit maksti 2014. aastal.
- ◇ II samba pensionilepingute reservide summa oli 2014. aasta lõpus 31,5 miljonit eurot, kasv oli aastaga 12,8 miljonit eurot.
- ◇ Ühekordsete väljamaksete maht on püsinud stabiilselt umbes 1 miljon eurot aastas, samas kui fondipensioni väljamaksete maht kasvas kuni 2013. aastani. 2014. aastal fondipensioni väljamaksete kogumaht mõnevõrra vähenes 2,1 miljoni euroni. Pensionilepingute väljamaksete maht oli 2014. aastal 1,3 miljonit eurot (kasv 0,5 miljonit eurot).

Joonis 9. Riikliku pensionikindlustuse eelarve tulud, kulud ja vahe

Joonis 10. II samba väljamaksete absoluutmahud aastas

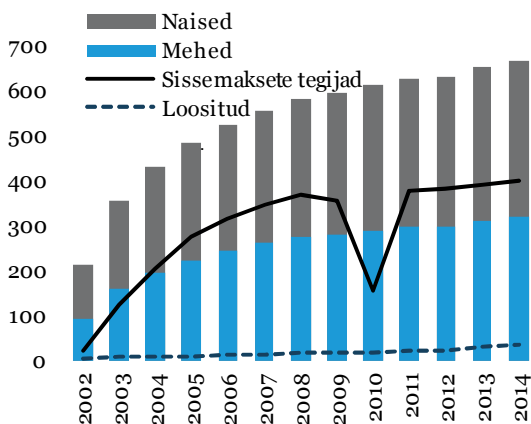
1.2. Kogumine – liitunud, mahud ja sissemaksed

- ◇ 2014. aasta lõpus oli 664 522 inimest II sambaga liitunud. Aastaga lisandus peaaegu üle 14 tuhande uue liituja. Alates 2011. aastast saavad II sambaga liituda ainult 1983. aastal ja hiljem sündinud inimesed.

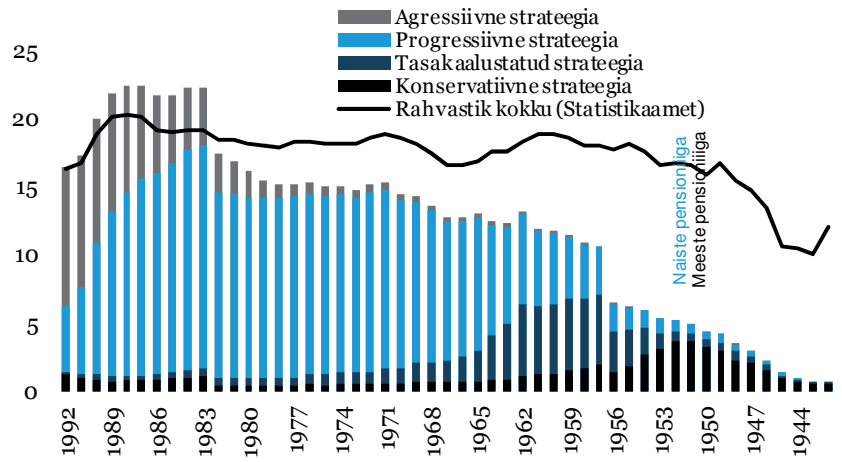
⁶ Tegelik statistiline pensioniga

- ◇ 17,6% liitunustest on valinud agressiivse 75% aktsiate osakaaluga fondi, 61,9% on progressiivsetes fondides, 11,1% on tasakaalustatud fondides ja 9,4% on konservatiivsetes fondides. Agressiivsete fondide osakaal on suurenenud eelkõige progressiivsete fondide arvelt (2 protsendipunkti võrra).
- ◇ Liitunute osakaal, kes tegid sissemakseid, oli aastast keskmiselt 60%, mis oli võrdne ajaloolise keskmisega (va 2009. aasta teine poolaasta, mil maksed olid külmutatud ja 2010. aasta, mil maksis keskmiselt kogumispensioni makset (2%) 25% liitunustest).
- ◇ Neid, kellele pensionifond valiti loosiga, oli aasta lõpuks kokku 32 579 (4,9% kõikidest liitunustest), kellest enamik esitas hiljem pensionifondi vahetamiseks avalduse. Peamiselt oli uueks fondiks valitud progressiivne või agressiivne pensionifond.
- ◇ Jooniselt 12 on ka näha, et nendes vanustes, kus liitumine II sambaga on kohustuslik, ei ühti omavahel Statistikaameti rahvastiku arv ja Väärtipaberikeskuse II sambaga liitujate arvu statistikaga. Ilmselt on põhjuseid mitmeid, nt osa inimesi on lahkunud Eestist, ajutised maksuresidendid jms.

Joonis 11. II sambaga liitunud ja sissemaksete tegijad (tuhat inimest)

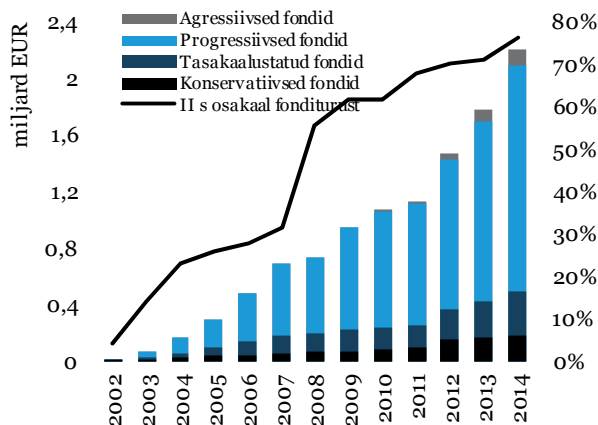

Joonis 12. II sambaga liitunud fondi strateegia ja vanuse järgi (tuhat inimest)

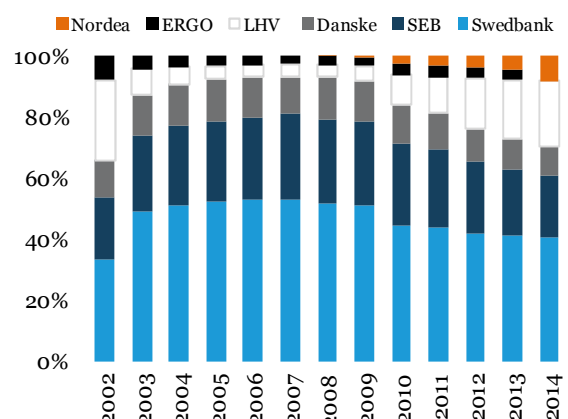

- ◇ II samba fondide maht oli 2014. aasta lõpus 2,196 miljardit eurot. Aastane kasv oli 0,43 miljardit eurot.
- ◇ II sambas on 5 fondivalitsejat, kes valitsevad 20. pensionifondi. Alates 1. septembrist 2014 võttis ERGO pensionivarade haldamise üle Nordea Pensions Estonia AS. Selle tulemusena ühendati ka kolm ERGO teise samba pensionifondi Nordea pensionifondidega.
- ◇ 50% aktsiaosakaaluga fondide turuosa oli 72,6%. 75% aktsiaosakaaluga fondide osakaal kasvab aeglaselt (moodustades 5,3%). 0% aktsiaosakaaluga fondide turuosa langes 0,9% võrra 8,5%-ni.
- ◇ II samba osakaal investeerimisfondide seas tõusis järsult 2008. aastal ning tõus jätkus ka 2014. aastal (77%-ni). Peamine põhjus osakaalu suurenemisele on viimastel aastatel olnud tavaliste aktsiafondide mahtude langus/stabiilsus, samal ajal kui II samba mahud on pidevalt kasvanud. 2014. aastal oli peamiseks põhjuseks eelkõige kiire II samba fondide mahtude kasv, samal ajal kui ülejäänud fondide mahud oluliselt ei muutunud.
- ◇ Pensionifondide vahetamise tulemusena on oma turuosa jätkuvalt kasvatanud LHV (21,1%), tõustes SEB-st (20,5%) mööda, suuruselt teiseks II samba fondivalitsejaks. Lisaks LHV-le on oma turuosa kasvatanud ka Nordea, omades 8,5% turust, kuid seda eelkõige tänu ERGO fondide ülevõtmisele. SEB ja Swedbanki turuosad on jätkuvalt langenud ning on madalaimal tasemel alates 2003. aastast – kokku 60,8%. Võrdluseks 2007. aastal oli see üle 81%-i. Viimastel aastatel on väikese langustendentsiga ka Danske (9,6%) pensionifondide turuosad.

Joonis 13. II samba fondide mahud fondi strateegia järgi

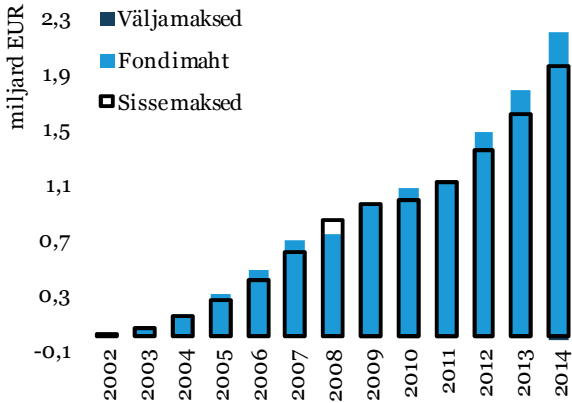
Joonis 14. II samba fondivalitsejate turuosad

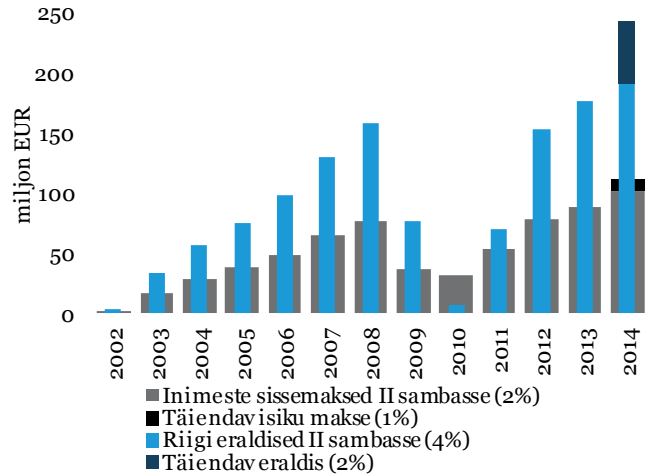
- ◇ 2014. aasta lõpus ületas II samba varade maht sissemakseid ca 245 miljoni euroga. Aastaga on osakuomanikele täiendavat investeerimistulu lisandunud 82 miljoni euro (2013. aastal 33 miljoni euro) väärtuses.

- ◇ 2009. aasta keskpaigast kuni 20117. aastani peatas riik ajutiselt sissemaksed II sambasse, kuid soovi korral said inimesed jätkata enda 2% maksmist 2010. ja 2011. aastal. II samba maksete jätkamise avalduse esitas 220 353 inimest ehk 37% II sambaga liitunudest.
- ◇ 2013. aastal esitas 106 140 inimest II samba maksete tõstmise avalduse aastateks 2014-2017. Nendest 40 410 inimest esitas 2% makse jätkamise avalduse ka 2009. aastal. Ülejäänud ei olnud varem avaldust esitanud, kuid soovisid siiski suuremaid makseid (3%+6%) järgmisel neljal aastal.
- ◇ Riigipoolsed maksed II sambasse taastusid täielikult 2012. aastal. 2014 kanti riigi poolt II sambasse 241,9 miljonit eurot, sealjuures täiendav sotsiaalmaksu kanne oli sellest 50,3 miljonit eurot. Isikute enda maksed olid samal ajal 112 miljonit eurot, millest täiendav sissemaks oli 10,4 miljonit eurot. Kokku laekus seega kõrgemate makset näol II sambasse 60,7 miljonit eurot.

Joonis 15. II samba sissemaksed, fondide maht ja väljamaksed (- märgiga)

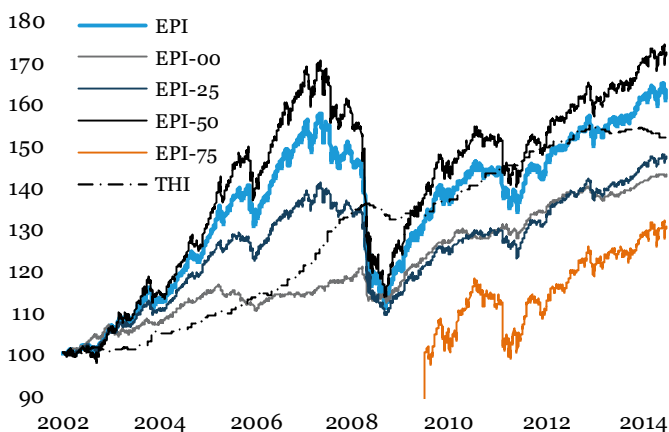
Joonis 16. II sambasse sissemaksed riigi ja inimeste osa järgi

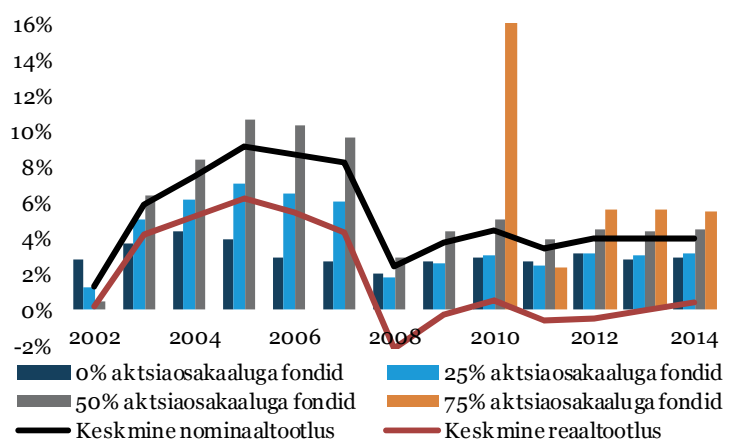
1.3. Kogumine – tootlus, tasud ja investeeringud

- ◇ Keskmise II samba tootlus oli 2014. aastal 5,1 % (2013. aastal oli 3,2%). Keskmise II samba tootlus alates 2002. aastast oli 2014. aasta lõpus 4% ja ka reaaltootlus oli positiivne (0,42%).
- ◇ EPI indeks oli 2014. aasta lõpus 12 punkti võrra kõrgem THI kumulatiivsest kasvust. EPI-50 indeks ületab THI-d 21 ja EPI-75 indeks 17 punkti võrra. Samas ka EPI-00 ja EPI-25 lähenesid aasta lõpuks oluliselt THI-le.
- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide keskmine aastane nominaaltootlus alates fondide loomisest oli 2014. aasta lõpus 5,5%, 50% aktsiaosakaaluga fondidel 4,5%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 3,1% ja 0% aktsiaosakaaluga fondidel 2,9%.

Joonis 17. II samba fondide EPI indeksite ja THI muutused

Joonis 18. II samba kumulatiivsed tootlused alates fondi loomisest fondi liikide lõikes

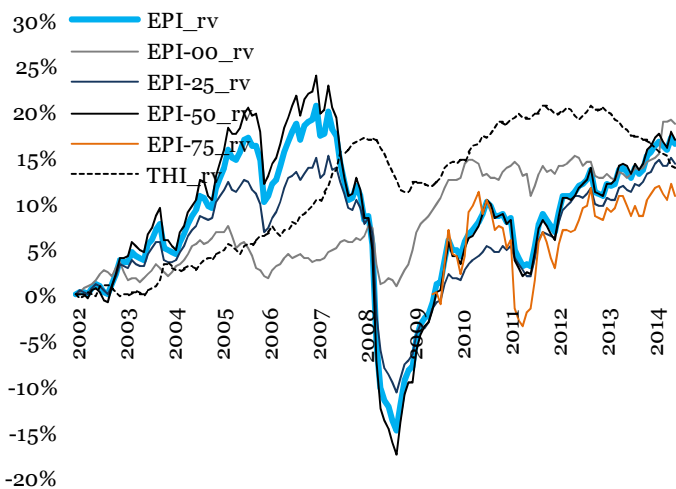

- ◇ II samba fondide kumulatiivsed tootlused, arvestades rahavoogusid (sissemakseid), hakkasid 2007. aasta sügisest langema ja 2009. aasta märtsis olid keskmiselt kõik II sambaga liitunud kaotanud oma sissemaksstud rahast 15%. 2014. aasta lõpus oli keskmine rahavoogudega kaalutud II samba tootlus tõusnud 16%-ni. Võrdlusena

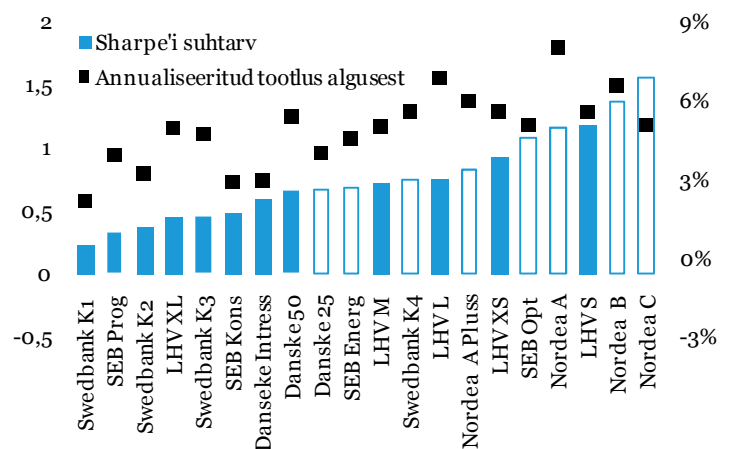
rahavoogudega kaalutud THI kasvas samal perioodil 13,8% ehk siis keskmiselt on II samm olnud positiivse tulemusega.

- ◇ 75% aktsiaosakaaluga fondide rahavoogudega kaalutud tootlus oli 2014. aasta lõpus 11% (nende puhul tuleb arvestada erinevat THI kasvu), 50% aktsiaosakaaluga fondidel 17%, 25% aktsiaosakaaluga fondidel 14,4% ja konservatiivsetel fondidel 19%. Seega kui jätta kõrvale 75% aktsiaosakaaluga fondid, mis tekkisid peale finantskriisi, ning arvestada sissemaksete mahtusid erinevatel ajahetkedel, on inimestele keskmiselt parimat tootlust näidanud just konservatiivsed fondid.
- ◇ Sharpe'i suhtarvuga on võimalik mõõta portfelli riski ja tootluse suhet. Mida kõrgem suhtarv, seda kõrgemat tootlust riski kohta fond pakub ehk seda enam on riske vähendatud, mis on investorile kasulik⁸. Käesolevalt on kasutatud riskivaba tuluna Saksa riigi kolmekuu võlakirja intressimäärasid (3m Bubill), perioodiks on ajavahemik fondide loomisest kuni 31.12.2014.
- ◇ Parima riski ja tootluse suhtega (kõrgeim Sharpe'i suhtarv) fondideks on küll Nordea fondid (eriti Nordea C, B ja A), kuid jättes pärast finantskriisi tekkinud fondid välja, on suurima Sharpe-i suhtarvuga LHV fondid (eriti LHV konservatiivsed fondid).
- ◇ Positiivset reaaltootlust (rahavoogusid arvestamata) näitasid 2014. aasta lõpuks 16 pensionifondi. Negatiivse reaaltootlusega fondidest omakorda 3 fondi olid 0% aktsiaosakaaluga fondid, kelle eesmärk ei olegi otseselt THI-d ületada.

Joonis 19. Rahavoogudega kaalutud EPI indeksid

Joonis 20. II samba fondide Sharpe'i suhtarv** ja annualiseeritud tootlus* fondi algusest.

* Valged tulbad on fondidel, mis loodi finantskriisi järgselt ja on lühikese tegutsemisajaga, mistõttu tuleb neid vaadata eraldi.

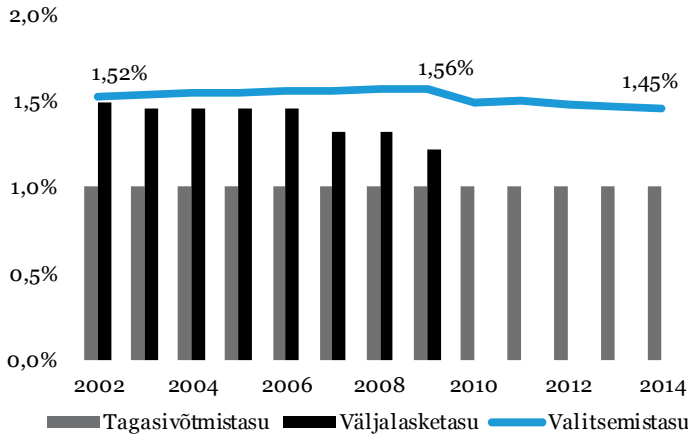
** Vastutamatusesäte: Sharpe'i suhtarvu usaldusväärsus on piiratud ning ta ei ole näitajana piisav andmaks sisulisi hinnanguid fondijuhtimise kvaliteedile ning fondi üldisele riskisusele. Sharpe'i suhtarvu tuleb käsitleda kui täiendavat, fondide kohta avaldatavat informatsiooni. Sharpe'i suhtarvu ei tohi käsitleda kui peamist sisendinfot investeerimisotsuste tegemiseks.

- ◇ Kohustuslike pensionifondide keskmised tasumäärad on olnud alates süsteemi loomisest üsna muutumatud. Osakute tagasivõtmistasu on püsinud kõikidel fondidel alates 2002. aastast 1% juures. Osakute väljalasketasu, mida seaduse järgi ei tohi võtta enam 2011. aastast, kaotati fondivalitsejate poolt ära aasta varem. 2015. aastal kehtima hakkav uus mahtudest sõltuv regressiivne tasude vähendamise skaala peaks eeldatavalt tasusid tulevikus oluliselt kiiremini langetama.
- ◇ Keskmine valitsemistasu on püsinud 12 aasta jooksul stabiilselt 1,5% lähedal. 2014. aasta lõpus oli see 1,45% (aastane langus oli 0,01 protsendipunkti). Keskmine tasu mõningast kiiremat vähenemist pidurdas ERGO fondide ülevõtmine Nordea poolt, kuna viimaste tasud on mõnevõrra kõrgemad ja ka suurema aktsiaosakaaluga fondide, millel on kõrgem tasu, osakaalu suurenemine.
- ◇ Valitsemistasu on püsinud muutumatuna neljal fondil. Fonde, mille valitsemistasu määr tingimustes ei ole muutunud, kuid tegelik võetav tasu on langenud tänu regressiivsele varade mahust sõltuval süsteemile on 6 (languse suurus on joonisel 22 halli joone ja helesinise tulba vahe). Tasu määrasid perioodil 2009-2014 on vähendanud 9 fondi (languse suurus on joonisel 22 musta täpi ja halli joone vahe). Ainsana on tõusnud valitsemistasu LHV pensionifondil XL, kus 2012. aastal valitsemistasu suurenes 1,88%-lt 2%-ni. 2014. aastal valitsemistasude määrasid fondide tingimustes ei muudetud.

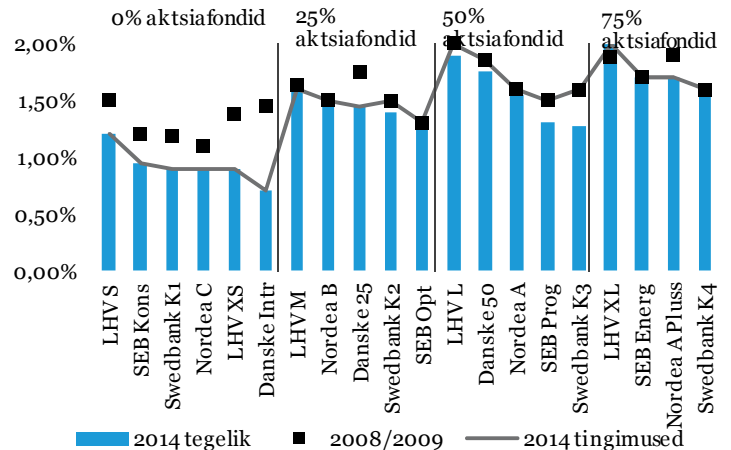
⁸ loe täpsemalt nt siit:

http://www.tarkinvestor.ee/wiki/index.php/Sharpe_suhtarv

Joonis 21. II samba fondide keskmised tasud

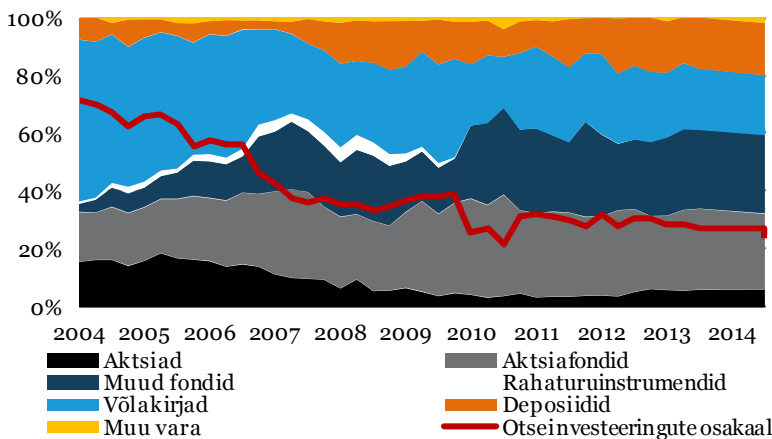

Joonis 22. II samba tasud ja nende muutused fondide lõikes

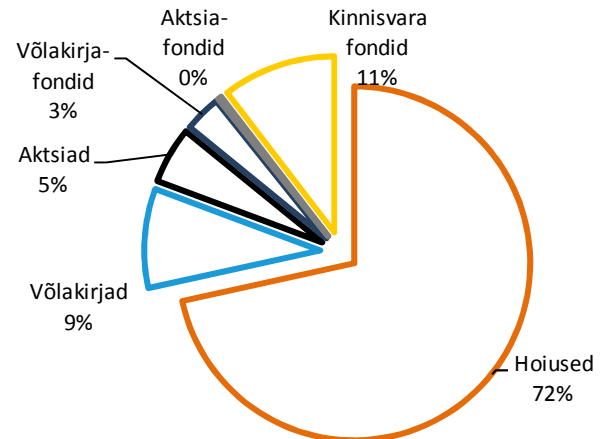

- ◇ Aktsiariski omavad instrumendid moodustasid 2014. aasta lõpus 34% varadest (osakaal viimase aasta jooksul pole oluliselt muutunud). Võrdluseks enne 2008. aastat oli see osakaal ligi 40%. Otseinvesteeringute osakaal aktsiatesse 2014. aastal mõnevõrra vähenes (4,9%-ni), samas kui otseinvesteeringute kogu osakaal jäi sisuliselt samaks.
- ◇ Tähtjaliste hoiuste ja arvelduskontode osakaal on püsinud 2008-2013 aastatel stabiilselt 15% lähedal, kuid enne 2008. aastat oli see valdavalt alla 5%-i. 2014. aastal jätkus kõrge depositeid osakaal (17%) nagu ka kahel eelneval aastal.
- ◇ Suurim osa varadest investeeritakse Eestisse (22%), järgnevad Iirimaa (20%) ja Luksemburg (19%). Eesti investeeringute osakaal on sealjuures aastaga vähenenud 4 protsendipunkti võrra.
- ◇ 72% Eesti investeeringutest moodustavad tähtjalised hoiused ja arvelduskontod ning seega sõltub investeeringute maht Eestisse just hoiuste ja kontode mahu muutusest. Otse Eesti ettevõtete aktsiatesse ja võlakirjadesse investeeritakse 3,1% II samba varadest (2013. aastal 4,6%). Ülejäänud Eesti investeeringutest moodustavad erinevad Eestis registreeritud fondid (samuti 3,1% II samba varadest), millest suurema osa moodustavad kinnisvarafondid, mis investeerivad samuti suuresti Eestisse. Ehk siis kokku investeeritakse Eestisse umbes 5,4% II samba varadest.

Joonis 23. II samba fondide investeeringute jaotus

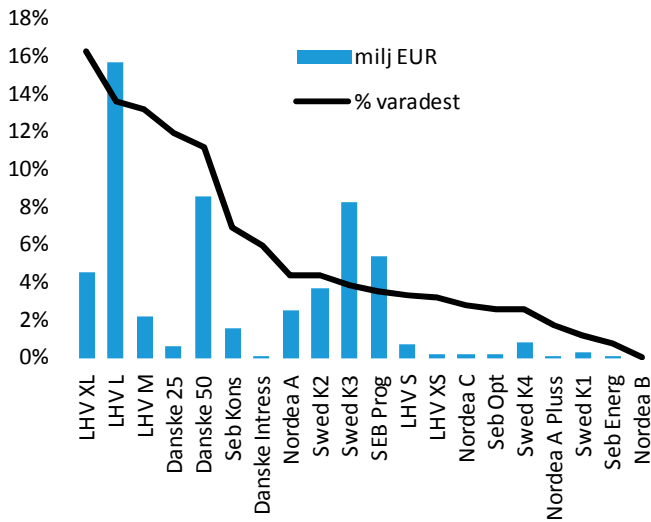

Joonis 24. II samba fondide Eesti investeeringute jaotus

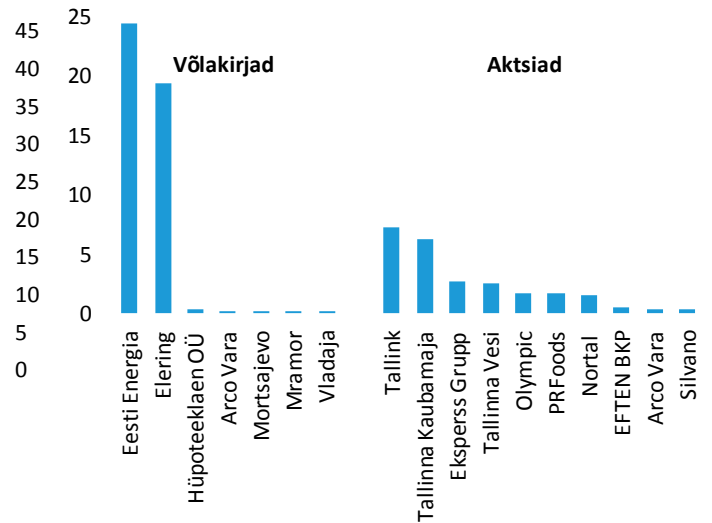

- ◇ Jättes kõrvale hoiused, siis suhtena fondi varadesse investeerivad kõige rohkem Eestisse LHV pensionifondid (LHV M, L ja XL 13-16% oma varadest) ning neile järgnevad Danske fondid. Absoluutmahult on LHV järel teisel kohal Swedbank ja neile järgnevad Danske ja SEB.
- ◇ Ülekaalukalt populaarseimad Eesti võlakirjad kuhu II samba vara investeeritakse on Eesti Energia (1,1% II samba varadest) ja Eleringi (0,9%) võlakirjad. Ülejäänud võlakirjainvesteeringud on pigem „jäänukid“ finantskriisi eelset ajast, mille positsioone nüüd järjest likvideeritakse. Aktsiatest on enim investeeritud Tallinki (0,33% II samba varadest) ja Tallinna Kaubamaja (0,29%) aktsiatesse.

Joonis 25. II samba fondide Eesti investeringute mahud (parem skaala) ja osakaalud (vasak skaala) fondide lõikes

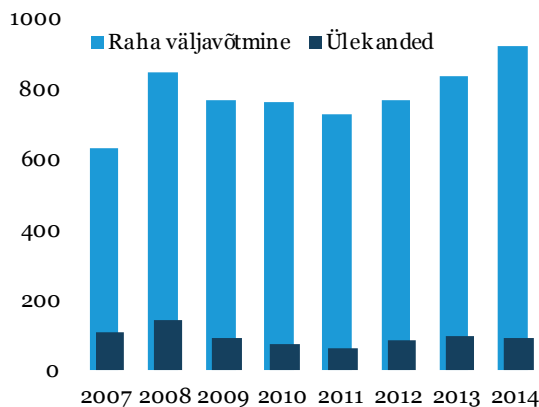
Joonis 26. II samba fondide Eesti aktsia ja võlakirja investeringud (milj EUR)

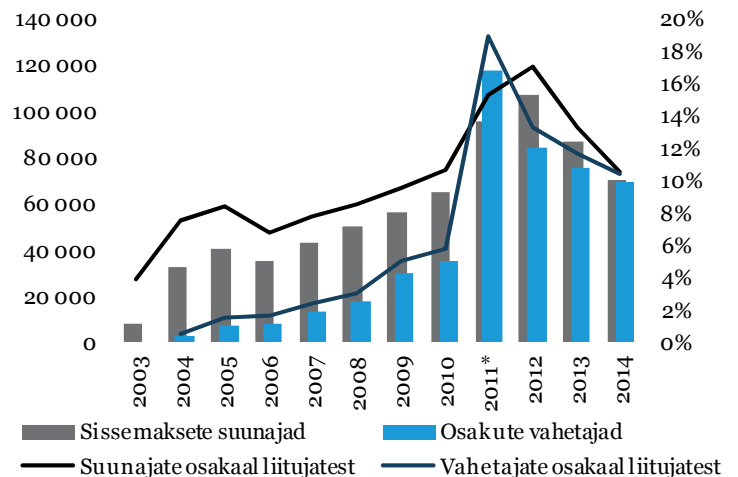
1.4. Kogumine – vahetamine, suunamine ja pärimine

- ◇ II samba pärimised algasid 2007. aastal. 2014. aasta lõpu seisuga on esitatud 6 964 pärimisavaldust. 2014. aastal esitati 1003 pärimisavaldust.
- ◇ 90% pärimisavaldustest on esitatud raha pensionifondist väljavõtmiseks. See osakaal alguses kasvas, kuid hiljem on jäänud stabiilseks (2007-2008 oli 86% ja 2011-2014 90-92%).
- ◇ Pärimise teel on pensionifondidest raha välja võetud kokku 8,3 miljonit EUR-i (2014. aastal 2,2 miljonit EUR-i).
- ◇ Alates 2011. aasta augustist saab pensionifondi vahetada kolm korda aastas ning sissemakseid ümbersuunata teise pensionifondi ilma ajalise piiranguta.
- ◇ Sissemaksete ümbersuunamiste arv ja osakute vahetamiste arv on viimastel aastatel oluliselt vähenenud võrreldes tippajaga 2011. aastal. 2014. aastal vahetas pensionifondi osakuid umbes 68 700 ning sissemakseid suunas 70 tuhat inimest. Keskmiselt esitas iga pensionifondi vahetaja 1,3 avaldust ja sissemaksete suunaja 1,2 avaldust.

Joonis 27. Pärimisavalduste arv

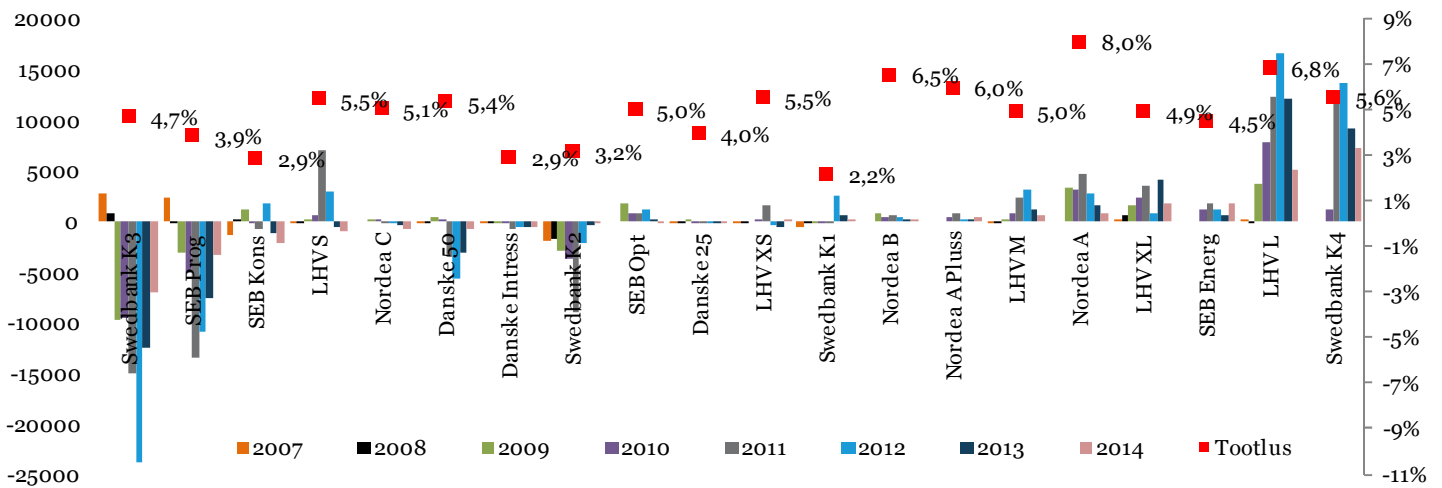

Joonis 28. Osakute vahetajate ja sissemaksete suunajate arv (* avalduste koguarv)

- ◇ Viimase kaheksa aasta jooksul on pensionifondide vahetamine erinevate fondide vahel olnud suhteliselt sarnane, st va üksikud erandid, on kliente võitnud ja kaotanud enamasti samad pensionifondid. Võitjad (st fondi tulijate ja lahkujate vahe) on eelkõige kõik uued agressiivsed pensionifondid, kuid samuti ka kõik LHV pensionifondid.
- ◇ Enim uusi kliente on kaheksa aasta jooksul saanud LHV L (üle 57 000 inimese) ja Swedbank K4 pensionifondid (üle 44 000 inimese), kuigi 2014. aastal oli omavaheline järjekord vastupidine. Enim on kliente kaotanud Swedbank K3 (üle 74 000 inimese) ja SEB Progressiivne (üle 41 000 inimese) pensionifond, kuigi suur osa K3-st lahkujatest on liikunud just K4 pensionifondi.
- ◇ Võrreldes pensionifondide vahetamist fondide pikaajalise tootlusega, siis olulist omavahelist korrelatsiooni pole. Samas kui võrrelda tulemusi konkreetsetel aastatel, siis on korrelatsioon mõnevõrra suurem.

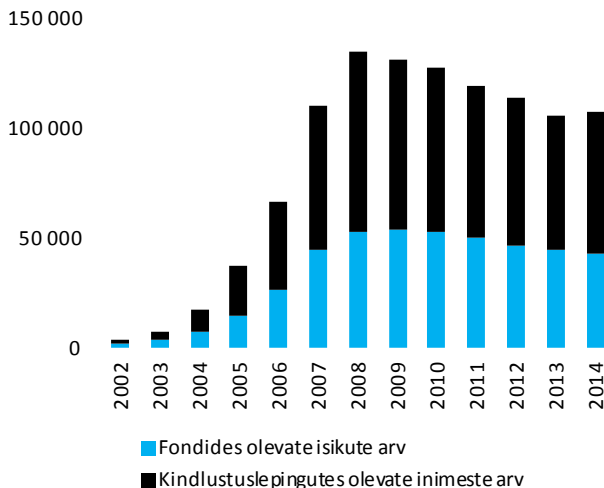
Joonis 29. Vahetamise teel fondi tulijate ja lahkujate vahe aastatel 2007-2014 ja fondide keskmine nominaaltootlus alates fondi loomisest.

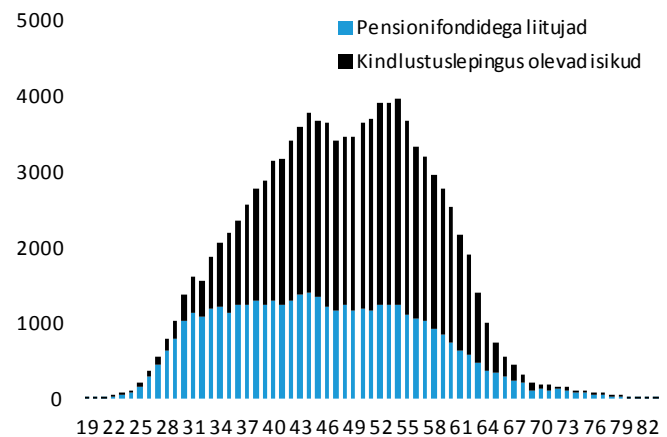
2. VABATAHTLIK KOGUMISPENSION

- ◇ 2014. aasta lõpus omas III samba kindlustuslepingut 63 800 inimest ja III samba fondidega oli liitunud 43 400 inimest, kokku seega 107 200 inimest.
- ◇ Kuni 2008. aastani kasvas III sambaga liitumine väga kiiresti, ulatudes 135 000 inimeseni. Hiljem on liitunute arv vaikselt vähenenud. Kindlustuslepingut omavate isikute arv 2014. aastal siiski üle mitme aasta jälle kasvas 2 500 inimese võrra, kuid fondidega liitunute arv vähenes umbes 1 200 võrra. Viimase viie aastaga on III sambast kokku lahkunud üle 29 000 inimese.
- ◇ III samba kindlustuslepingu sõlminud isikute keskmine vanus (48,9 aastat) on 2,5 aasta võrra kõrgem fondidega liitunute omast (46,5 aastat). Liitujate keskmine vanus on aasta aastalt järjest tõusnud. Mehi ja naisi on III sambaga liitunud peaaegu täpselt võrdselt.

Joonis 30. III sambaga liitunud isikute arv

Joonis 31. III sambaga liitunute vanuseline struktuur

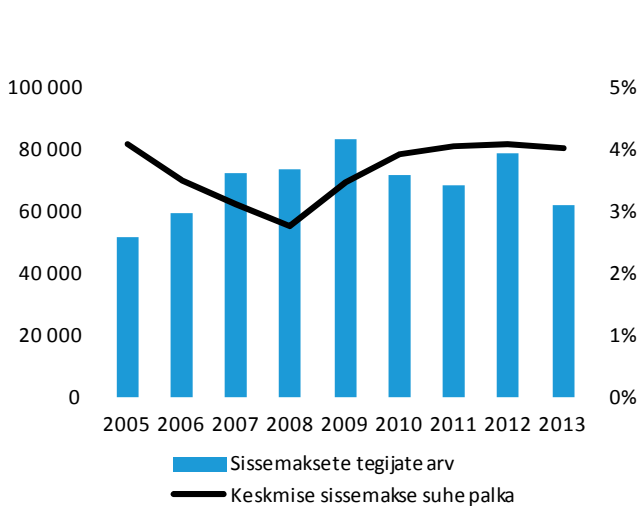
- ◇ III sambasse tegi sissemakseid 2013.⁹ aastal alla 62 000 inimest, mis oli pea 17 000 võrra vähem kui 2012. aastal. Samas 2012. aasta oli mõnevõrra erandlik, kuna siis oli sissemaksete tegijate arv märksa kõrgem viimaste aastate keskmisest. Üldine sissemaksete tegijate arvu muutuse tendents on aga pigem languses. Sissemaksete keskmine vanus on viimastel aastatel pidevalt tõusnud, 2007. aastal oli see 40,5 aastat ja 2013. aastal 47 aastat.
- ◇ Sissemaksete maht on viimastel aastatel püsinud 30-35 miljoni euro vahel, samas kui väljamakseid on tehtud ca 20 miljoni euro ulatuses.
- ◇ Sissemaksete tegijate keskmine kuine sissetulek oli 2013. aastal 1358 eurot (2012. aastal 1301 eurot ja 2011. aastal 1175 eurot). Aritmeetiline keskmine sissemakse oli 2013. aastal 498 eurot aastas, samas kui mediaan keskmine oli

⁹ 2014. aasta andmed selguvad 2015. aasta teises pooles.

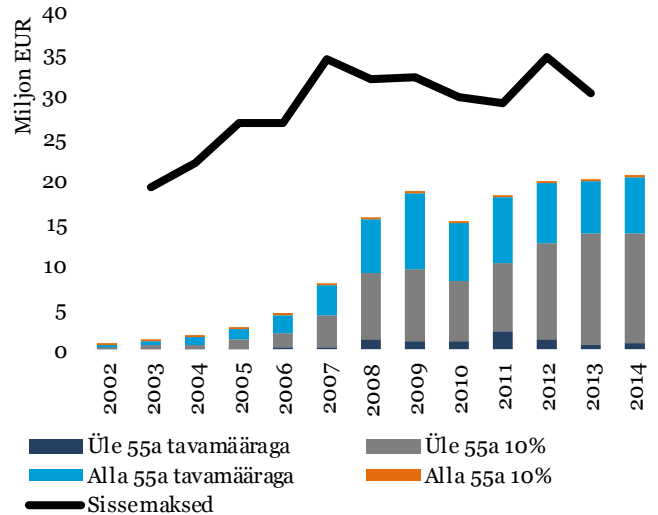
ainult 335 eurot. 75% sissemaksetest olid alla 500 euro ja 90% sissemaksetest olid alla 900 euro. Seega valdav osa sissemaksetest olid suhteliselt väikesed, kuid oli ka üksikuid väga suuri sissemaksid. 117 inimesel oli sissemaks suurem kui 6000 eurot. Keskmise sissemaks määra oli 2013. aastal 4%. Mediaankeskmine oli ka siin mõnevõrra väiksem (2,6%), kuid jaotus oli mõnevõrra ühtlasem absoluutsete sissemaksete jaotusest. Üldjuhul jäävad kõik sissemaksed alla 15% isiku tulust.

- ◇ 2014. aastal tegi sissemaksid III sambasse oma töötajate eest ka 142 tööandjat 2011 töötaja eest kogusummas 1,6 miljonit eurot (2013. aastal 1,2 miljonit eurot). Sissemaksid saanud töötajate keskmine kuupalk oli 2259 eurot.
- ◇ Absoluutsummas on enim väljamakseid tehtud üle 55. aastastele 10% maksumääraga (2014. aastal 13 miljonit eurot), kuid väga suur osa raha võetakse III sambast välja ka enne 55. eluaastat ja tava tulumaksumääraga (2014. aastal 6,7 miljonit eurot).

Joonis 32. III sambasse sissemaksete tegijate arv ja nende keskmine sissemaks osakaal palgast

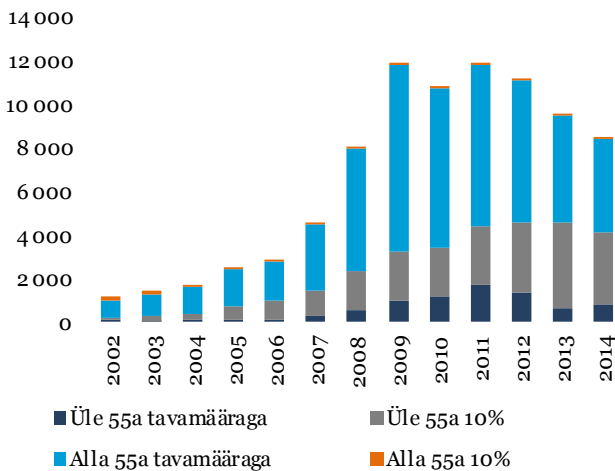

Joonis 33. III samba sissemaksete ja väljamaksete mahud¹⁰

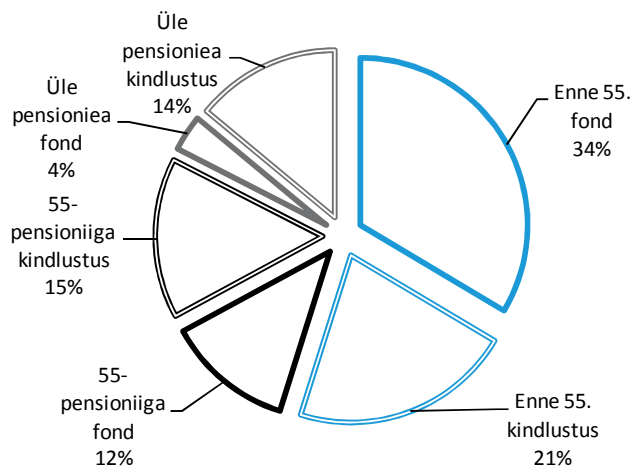

- ◇ Kui väljamaksete mahud on olnud viimastel aastatel suhteliselt konstantsed, siis väljamakseid tegijate arv on hakanud vähenema. Oluline on, et see arv on vähenenud just enne 55. eluaastat tehtavate tava tulumaksumääraga väljamaksete osas.
- ◇ III sambaga liitunutest oli 2014. aastal riiklikus vanaduspensionieas umbes 7 150 inimest (53% omas kindlustuslepingut ja 47% fondide osakuid), kellest väljamakseid said 2014. aastal 1 105 inimest (885 kindlustuses ja 220 fondides).
- ◇ Üle 55-aastaseid inimesi oli III sambas ca 34 508 (18 518 kindlustuses ja 15 990 fondides), kellest väljamakseid said 2014. aastal 2 857 inimest (1 862 kindlustuses ja 995 fondides). Kokku oli väljamakseid saavaid inimesi III sambas 2014. aastal 6474 ehk 56% väljamaksete saajatest olid nooremad kui 55. aastat.
- ◇ Keskmise väljamakse fondidest oli 2014. aastal 1 910 eurot (aastas). Üle 55-aastastel oli keskmine väljamakse 3 090 eurot. Keskmise kindlustuslepingu väljamakse oli 2014. aastal 2 732 eurot (üle 55-aastastel 3 254 eurot).

Joonis 34. III samba väljamaksete tegijate arv väljamaksete maksumatuse järgi

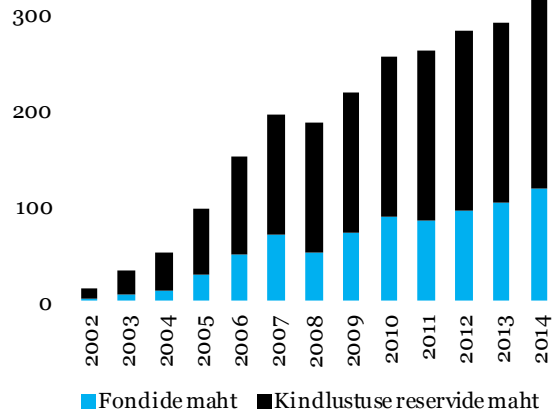
Joonis 35. III samba väljamaksete saajate jaotus vanusegruppide järgi

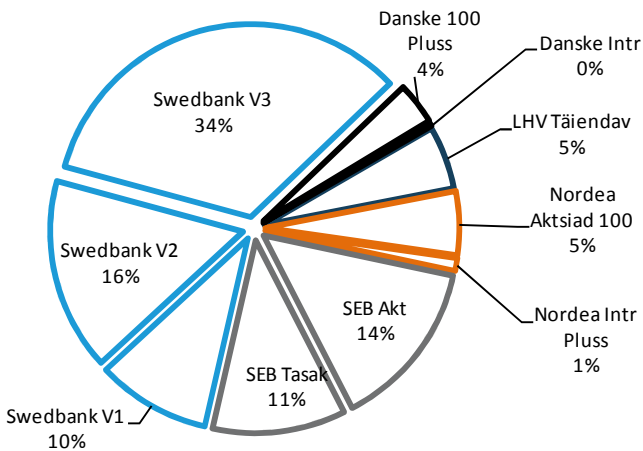
¹⁰ Jooniselt on puudu 0% maksumääraga väljamaksed, kuid nende maht on olnud marginaalne.

- ◇ III samba fondide maht oli 2014. aasta lõpus 117,4 miljonit eurot ja kindlustuslepingute reserve kogumaht oli 220,5 miljonit eurot. Aastane kasv oli vastavalt 14,1 ja 33,1 miljonit eurot. Varade mahu kasv, mis vahepeal pidurdus tänu raha suuremale väljavõtmisele, sai 2014. aastal uue hoo.
- ◇ III samba fondivalitsejate turuosade kontsentratsioon on märksa suurem kui II sambas. Turu kontsentratsiooni näitav Herfindahli indeks on III samba fondivalitsejatel 0,42 võrreldes II samba 0,27-ga. III samba kindlustusseltside Herfindahli indeks on 0,26.
- ◇ Nii kindlustuses kui fonditurul omab suurimat turuosa Swedbank, vastavalt 38% ja 60%. Kolme väiksema fondivalitseja turuosa kolmandas sambas on ainult 15%. III samba fondides on turuosa suurendanud Nordea tänu ERGO fondide ülevõtmisele. Kindlustuses on turuosa suurendanud SEB ja seda eelkõige ERGO ja Mandatumi arvelt.
- ◇ Kui 2013. aasta lõpus oli III sambas on endiselt viis fondi, mille mahud jäävad alla 1 miljoni euro, siis 2014. aastal oli ainult üks (Danske Pension Intress Plussi 0,4 milj EUR) ja seda jällegi tänu ERGO fondide ülevõtmisele.

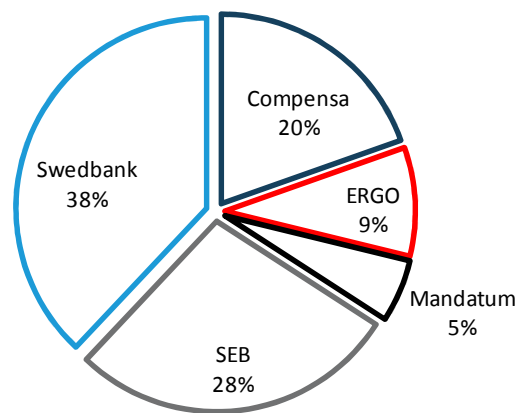
Joonis 36. III samba mahud (miljon eurot)

Joonis 37. III samba fondide turuosad

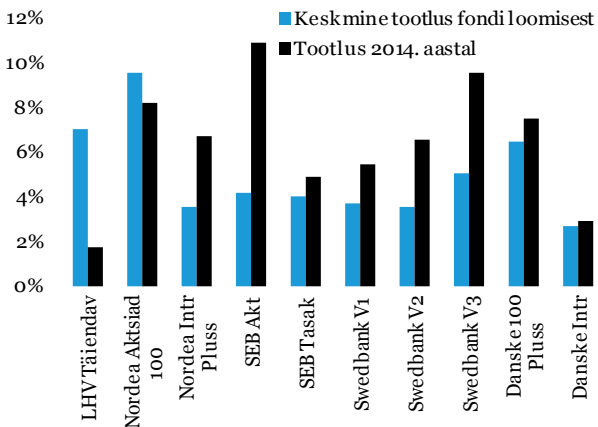

Joonis 38. III samba kindlustusseltside turuosad

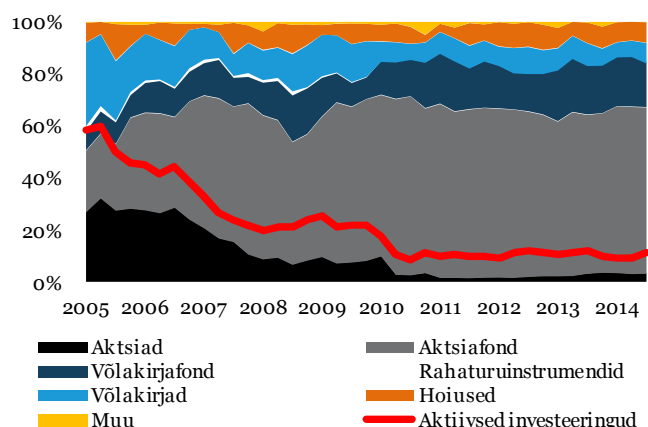

- ◇ III samba fondide keskmine tootlus alates 2002. aastast on 3,95%, 2014. aastal oli keskmine tootlus 7,8%. Pikaajaline tootlus on seega II ja III sambas suhteliselt võrdne.
- ◇ III samba fondide investeringute struktuur on viimastel aastatel olnud suhteliselt muutumatu. Investeringutes domineerivad aktsiafondid, mille osakaal oli 2014. aastal 64%. Otseinvesteringute osakaal aktsiatesse ja võlakirjadesse on alates 2010. aastast püsinud 10-11% juures.
- ◇ 14% investeringutest tehti 2014. aasta lõpus Eestisse, 25% Luksemburgi ja 25% Iirimaale.
- Kindlustuslepingute garanteeritud tootlused kogumisfaasis on üldjuhul jäänud 3-4% vahele. Viimastel aastatel on need osadel seltsidel langenud ka alla 2%-i. Sõltuvalt aastast ja seltsist on aeg ajalt makstud lisaks garanteeritud intressile ka kasumi boonust.

Joonis 39. III samba fondide tootlused fondi loomisest¹¹ ja 2014. aastal.

Joonis 40. III samba fondide investeringute jaotus

¹¹ Juhul kui fond loodi enne 2002. aastat, siis alates 2002. aastast.

Vaata lisaks: www.pensionikeskus.ee ja www.minuraha.ee